

38

आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र

International Economics

डॉ. एस. व्ही. ढमढेरे
डॉ. संभाजी काले, प्रा. अक्षय काले

आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र (सत्र ५ व ६)

डॉ. एस. व्ही. धमढेरे, डॉ. संभाजी काळे, प्रा. अक्षय काळे

Antarrashtriya Arthshastra (Semester 5 & 6)

Dr S. V. Dhamdhere, Dr. Sambhaji Kale, Prof. Akshay Kale

पहिली आवृत्ती : २०२१

ISBN : 978-93-91948-12-2

© डायमंड पब्लिकेशन्स

मुखपृष्ठ

शाम भालेकर

अक्षरजुळणी

मानसी घाणेकर, पुणे

मुद्रक

गुरुराज प्रिंटर्स, पुणे

प्रकाशक

डायमंड पब्लिकेशन्स

२६४/३ शनिवार पेठ, ३०२ अनुग्रह अपार्टमेंट

ऑकारेश्वर मंदिराजवळ, पुणे-४११ ०३०

☎ ८६०००९०४९६, ०२०-२४४५२३८७, २४४६६६४२

info@dpbooks.in

www.dpbooks.in

या पुस्तकातील कोणत्याही भागाचे पुनर्निर्माण अथवा वापर इलेक्ट्रॉनिक अथवा यांत्रिकी साधनांनी-
फोटोकॉपींग, रेकॉर्डिंग किंवा कोणत्याही प्रकारे माहिती साठवणुकीच्या तंत्रज्ञानातून प्रकाशकाच्या
आणि लेखकाच्या लेखी परवानगीशिवाय करता येणार नाही. सर्व हक्क राखून ठेवले आहेत.

अनुक्रम

● प्रस्तावना	तीन
● लेखक-परिचय	पाच
आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र - सत्र पाच	
प्रकरण १ - आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची ओळख (Introduction of International Economics)	१
प्रकरण २ - आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे सिद्धान्त (Theories of International Trade)	१६
प्रकरण ३ - व्यापाराच्या शर्ती (Terms of Trade)	४४
प्रकरण ४ - व्यवहारतोल (Balance of Payments)	६५
आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र - सत्र सहा	
प्रकरण १ - भारताचा परकीय/विदेशी व्यापार आणि धोरण (India's Foreign Trade & Policy)	८६
प्रकरण २ - परकीय भांडवल (Foreign Capital)	१४६
प्रकरण ३ - परकीय/विदेशी विनिमय (Foregign Exchange)	१६३
प्रकरण ४ - प्रादेशिक व आंतरराष्ट्रीय सहकार्य - स्वरूप व कार्ये (Regional & International Co-operation : Nature & Functions)	१८१
● संदर्भसूची	२०७

सेमिस्टर - ५

प्रकरण - १

आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची ओळख (Introduction of International Economics)

- १.१ प्रास्ताविक (Introduction)
- १.२ आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राचा अर्थ
(Meaning of International Economics)
 - १.२.१ आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती
(Scope of International Economics)
 - १.२.२ आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राचे महत्त्व
(Importance of International Economics)
- १.३ आंतर-प्रादेशिक आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापार
(Inter-Regional International Trade)
- १.४ आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे महत्त्व (Importance of International Trade)

१.१ प्रास्ताविक (Introduction)

सध्या आर्थिक आणि राजकीय विकासाची जागा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराने घेतली आहे. त्यामुळे आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे महत्त्व वाढले आहे. १ जानेवारी १९९५ रोजी जागतिक व्यापार संघटनेची (WTO) स्थापना झाली म्हणजेच आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे महत्त्व बहुतेक सर्वच देशांनी मान्य केले आहे. आज जगातील सर्वच देश आंतरराष्ट्रीय व्यापारात सहभागी आहेत. आंतरराष्ट्रीय व्यापार हा आधुनिक अर्थव्यवस्थेचा एक अविभाज्य घटक झाला आहे. वाहतुकीच्या आधुनिक साधनांमुळे विविध देश एकमेकांच्या जवळ येऊन सर्व जग एक 'बाजारपेठ' झाली आहे. बचत, गुंतवणूक, उत्पादन रोजगार, किंमतपातळी इत्यादींवर आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा परिणाम होत आहे. आंतरराष्ट्रीय व्यापार आणि विशेषीकरणामुळे विविध प्रकारची उत्पादकता, उत्पन्न